

Hoofdstuk 1

Frontsoldaten

Gerrold Verhoeks

'Want wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht.'
Efeze 6:12

'Gij dan, lijd verdrukkingen, als een goed krijgsknecht van Jezus Christus.'
2 Timotheüs 2:3

De kernvraag aan het begin van dit boek is: Raakt de geestelijke strijd ons persoonlijk? Tot in ons hart? Zijn wij een soldaat van Koning Jezus geworden? Alle ware gelovigen hebben de eeuwen door iets ervaren van de geestelijke strijd tegen satan en zijn handlangers. Wat staat er op het spel in de geestelijke strijd? De eer van God, de verspreiding van het Evangelie en de uitbreiding van Gods Koninkrijk. De geestelijke strijd kent daarmee de allerhoogste inzet! Hoewel de geestelijke strijd een doorlopende strijd is, moeten we goed beseffen dat de fronten wel steeds verschuiven. Dat maakt dat de Kerk van Christus niet alleen alert en strijdbaar moet zijn, maar ook de listen van satan moet doorzien. In het tweede deel van dit hoofdstuk geven we een overzicht van de hedendaagse fronten, die in de latere hoofdstukken verder worden uitgewerkt.

Aan het front geroepen

Fronten in ons hart

Waar God Zijn Koninkrijk bouwt, ontbrandt een geestelijke strijd. Niet alleen in het hart en het leven van de individuele gelovige. Maar er is ook een strijd tegen Christus' Kerk als verzameling van gelovigen. Efeze 6:12 zegt over die strijd dat het een strijd is niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers van de wereld van de duisternis van deze eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht. Een strijd tegen satanische machten. Een strijd op meerdere fronten tegelijk. Fronten, niet in de buitenwereld, maar in de kerk, in ons gezin, in ons huis. Fronten, niet ver weg. Niet in Oekraïne, maar in ons hart.

Fronten: waar moeten we dan aan denken? Laten we gelijk maar een paar frontlijnen benoemen, om het scherp te krijgen. Denk als eerste eens aan het front van materialisme. Satan houdt met geld en goed voor velen de illusie in stand dat het verloren paradijs op aarde te vinden is. Zij blijven ver bij God vandaan. En bij Gods kinderen zet hij het materialisme in om hun relatie met God zo lauw en lafhartig mogelijk te laten zijn. Een ander front? De listige aanvallen van satan op het gezag van de Bijbel. Hij verleidt ons om het buigen voor en het gehoorzamen aan het Woord steeds vaker te vervangen door het herinterpreteren van en het 'shoppen' in het Woord.

En laten we onze ogen niet sluiten voor de wijze waarop satan de moderne media benut. Hiermee beïnvloedt hij ons denken en zorgt hij ervoor dat alles vervluchtigt. De dagelijkse, stille omgang met God verdwijnt onder een digitale lawine van mails, appjes en berichten op social media. Onze voorbereidingstijd op de eeuwigheid glipt ons

als zand door de vingers. Denk als laatste eens aan de aanvallen van satan op het huwelijk, het gezin en de Bijbelse normering van seksualiteit.

Gevaarlijk terrein

Met elkaar nadenken over de geestelijke strijd is gevaarlijk. Nee, niet allereerst omdat we op het terrein komen waar satan ons belaagt. Dat is ook levensgevaarlijk, maar ik bedoel iets anders. Als het gaat om de geestelijke strijd dan is het gevaar heel groot dat het allemaal zo veilig en beschouwend blijft. Dat het zo op afstand blijft. Dan kijken we om ons heen. Duiden hier en daar een ontwikkeling. Klagen wat over de donkerheid van de tijd en beamen dat satan rondgaat als een briesende leeuw. En dan ... gaan we weer verder waar we gebleven waren. Maar dat is niet het strijden van de geestelijke strijd!

Een ander, net zo groot gevaar is dat we wel strijden, maar niet een *geestelijke* strijd. Dat onze strijd een sociologische strijd is. Dat we ons oprecht zorgen maken. Maar waarover eigenlijk? Vooral over het verlies van onze voorrechten, van onze cultuur, van onze tradities. En we strijden voor alles wat *ons* dierbaar is. Maar het gaat niet ... over Gods eer. We proberen hier wat te lijmen en daar manmoedig nog wat in stand te houden. Maar we zien het en we voelen het: langzaam maar zeker brokkelt ons zo zorgvuldig in elkaar gezette bouwwerk, de door ons zo gekoesterde traditie, onder onze handen af. Hoewel er op dit vlak veel strijd wordt geleverd, is ook dit lang niet altijd de geestelijke strijd.

Deserteur of frontsoldaat?

De kernvraag aan het begin van dit boek is: Raakt de geestelijke strijd ons persoonlijk? Tot in ons hart? Zijn wij al een frontsoldaat geworden? Of zijn wij nog steeds een deserteur gebleven? Er zijn duidelijk aanwijsbare fronten. Hier-

voor hebben we enkele van die fronten genoemd. En de geestelijke strijd, die is er ook. Maar de kernvraag is: hoe staan we daar nu persoonlijk in? De vraag is niet of we die strijd waarnemen en analyseren. De vraag is zelfs niet of we er bezorgd over zijn. Nee! De vraag is: Strijden wij de geestelijke strijd?

Satan zou namelijk helemaal niet zo veel macht hebben als hij niet een grote bondgenoot had. Een bondgenoot in ons hart. Wil er strijd zijn in ons leven, dan zijn we van koning verwisseld. Dan zijn we aan het front geroepen. Dan wappert de banier van Koning Jezus boven ons leven. Zonder die overgang van Meester kunnen we weliswaar een hoop zorgen hebben over de teloorgang van onze tradities, over de ontmanteling van onze zuil en over de koers van Nederland. En die zorgen zijn terecht. Maar hoe vaak blijft het dan niet bij beschouwing zonder hart. Bij analyse zonder urgentiebesef. Bij afkeuring zonder verdriet. Bij klagen zonder nood. Vanaf de zijlijn!

De geestelijke strijd die een frontsoldaat van Koning Jezus voert, is echter een strijd op leven en dood. Daar is hij zelf helemaal in betrokken. Hij lijdt nederlagen en behaalt overwinningen. Een frontsoldaat begrijpt John Owen als hij zegt: 'Dood de zonde, anders zal de zonde u doden.'¹ Die strijd is geen kille, koude bedoening. Geen wettische strijd. Geen zaak van regel op regel of gebod op gebod. Nee, hóór wat de bruid zegt: 'De liefde is Zijn banier over mij' (Hoogl. 2:4b). In die strijd is dus de liefde van de Koning de drijfveer, de motivatie. Dat maakt dat de frontsoldaat weliswaar duizend keer wankelt en valt, maar even zoveel keer weer opstaat.

1. John Owen, *Als zonde mij omringt*, Apeldoorn 2012.

Vredesaanbod en wervingscampagne

Zijn wij een soldaat van Koning Jezus geworden? Wappert Zijn banier boven ons leven? Als dat zo is, dan zijn we van koning veranderd en hebben we de touwtjes van ons leven uit handen gegeven. En juist daarom staan we midden in die geestelijke strijd. Want juist de volgelingen van Koning Jezus komen aan het front vooraan te staan, in de vuurlinie. Zij staan niet ergens aan de zijkant of ergens achteraf de geestelijke strijd te observeren. Nee, zij raken er helemaal in betrokken. Houden we het niet langer vol? Is het te zwaar voor ons? Hebt goede moed. Onze Koning gaat voorop en heeft al onze vijanden reeds verslagen.

Of is het anders in ons leven? Strijden we wellicht tegen van alles en nog wat, maar zijn we nog wel zelf koning over ons leven? Als dat zo is, dan horen we bij het kamp van de vijand. Maar juist dan komt Koning Jezus met Zijn vredesaanbod: 'Laat u met God verzoenen' (2 Kor. 5:20b). Koning Jezus is ook vandaag op wervingscampagne. Hij trekt door deze wereld op zoek naar deserteurs, naar vijanden. Nee, niet om hen te executeren en uit de weg te ruimen. Maar om hen hartelijk welkom te heten in Zijn dienst. Kom, verhard je niet, maar laat je leiden. Hijs de witte vlag boven je leven, geef je over en kom in dienst van de Koning der koningen.

Het waarom van de geestelijke strijd

Wat staat er op het spel?

Alle ware gelovigen hebben de eeuwen door iets ervaren van de geestelijke strijd tegen satan en zijn handlangers. Door de eeuwen heen heeft hij de fronten weliswaar verlegd – en de invulling van de geestelijke strijd kan ook per land en cultuur verschillen – maar ten diepste gunt hij geen

enkele gelovige rust. Steeds zet hij weer de aanval in. Maar waarom? Waarom woedt die geestelijke strijd? Paulus zegt in 2 Korinthe 2:10-11: 'Opdat de satan over ons geen voordeel krijgje. Want zijn gedachten zijn ons niet onbekend.' Om staande te blijven in de strijd is het dus belangrijk zijn motieven te doorgronden. Eigenlijk gaat het dan om de vraag wat er op het spel staat in de geestelijke strijd. Wat is er nu ten diepste in het geding? Drie zaken:

1. De eer van God.
2. De verspreiding van het Evangelie.
3. De uitbreiding van Gods Koninkrijk.

De eer van God is in het geding

Als wij zondigen tegen Gods geboden, dan is daar direct Gods eer mee in het geding. In de geestelijke strijd wil satan ons laten zondigen tegen Gods geboden. Hierbij is het belangrijk om een goed beeld te hebben van het karakter van Gods wet. De Tien Geboden zijn geen platte leefregels. Nee, God openbaart *Zichzelf* in Zijn wet. In de Tien Geboden zien wij Wie God is, zien wij Zijn eigenschappen. God geeft ons Zijn geboden opdat we Zijn beeld zouden vertonen. Zonde tegen Gods geboden betekent dat we aan onze kinderen, aan onze burens, aan de wereld een mismaakt, een verwrongen beeld van God voorstellen. Zonde tegen Gods geboden is ten diepste onze God te grabbelgooien. En daar is satan nu juist op uit.

Zullen we het concreet maken?

Het zesde gebod luidt: 'Gij zult niet doodslaan' (Ex. 20:13). Het zesde gebod leert ons daarmee dat God Liefde is. God vraagt van ons dat wij ook daarin Zijn beeld vertonen. Dat we laten zien aan onze omgeving dat onze God Liefde is. En als satan iets haat, dan is het wel dat mensen door hun leven laten zien dat Hij Liefde is. Begrijpen we nu waarom hij inzet op individualisme, op gebroken huwelijken, op

twist en tweedracht in onze gezinnen en in onze kerken? Begrijpen we nu ook waarom hij eropuit is jongeren en volwassenen te vergiftigen met gewelddadige games en films? Satan is er alles aan gelegen dat wij door ons leven een misvormd beeld van God laten zien: een beeld als zou Hij een liefdeloze, onberekenbare God zijn.

‘Gij zult niet begeren’ (Ex. 20:17). Zo luidt het tiende gebod. Wat zegt dit gebod over onze God? Dat Hij alles vervullend is. Het tiende gebod leert ons dat een mens die God tot zijn deel heeft, werkelijk alles heeft. Beginnen we dan te begrijpen waarom satan zo krachtig inzet op materialisme en consumentisme? Waarom hij met geld en goed de illusie in stand houdt dat het verloren paradijs op aarde te vinden is? Hij vindt het prachtig als wij sterk verlangen naar leven voor een nieuwe auto of een groot huis. Waarom? Omdat we dan heel concreet aan de wereld een misvormd beeld van God laten zien. Een beeld waarbij het lijkt alsof God niet in staat zou zijn om ons hele hart te vervullen. Een beeld waarbij het lijkt alsof God ons niet volkomen gelukkig kan maken. Beginnen we in te zien dat het bij de aanvallen van satan om de allerhoogste inzet gaat? Gods eer is in het geding!

Voorgaande roept nog wel een vraag op: Hoe spreken wij met onze kinderen en jongeren over de geboden van God? Presenteren we de geboden als een soort platte leefregels, waarbij je wordt gestraft als je er niet aan houdt? Of vertellen we het echte, het Bijbelse verhaal? Dat het gaat om de eer van een heilige God Die liefde is, Die het waard is om te dienen. Leggen we heel concreet uit welke geboden in het geding zijn in het leven van onze jongeren? Leggen we uit welk beeld we van onze God aan de wereld laten zien met de overtreding van een bepaald gebod? Spreken we met onze jongeren over wat het met God doet als wij

tegen Hem zondigen? Het gaat ook in de levens van onze kinderen en jongeren om de hoogste inzet: Gods eer!

De verspreiding van het Evangelie is in het geding

In de geestelijke strijd is ook het heerlijke Evangelie in het geding. Satan is er veel aan gelegen dat het Evangelie mensen niet bereikt en dat het zicht op het Evangelie wordt verduisterd. Hij doet vele, heel verschillende, aanvallen op het Evangelie zelf, alsmede op de verspreiding van het Evangelie. Hij staat het werk van evangelisten en zendelingen tegen, zodat het Evangelie verloren mensen niet bereikt. Hij stuurt echter ook dwaalleraars en misleidende geestelijke stromingen naar kerken en geloofsgemeenschappen. Op die manier zorgt hij ervoor dat daar een ander evangelie wordt gebracht. Een evangelie dat geen Evangelie is. Een andere strategie die hij hanteert, is ervoor zorgen dat mensen die het Woord van God tot hun beschikking hebben geen tijd en verlangen hebben om erin te lezen. Daarvoor zet hij bijvoorbeeld de moderne media en het materialisme in.

Als het gaat om het wegnemen van het zicht op het Evangelie dan richt satan zijn pijlen ook op het huwelijk. In Efeze 5:31-32 lezen we het volgende: 'Daarom zal een mens zijn vader en moeder verlaten en zal zijn vrouw aanhangen, en zij twee zullen tot één vlees wezen. Deze verborgenheid is groot; doch ik zeg dit ziende op Christus en op de gemeente.' Hier legt Paulus een directe verbinding tussen het huwelijk van man en vrouw enerzijds en de relatie tussen Christus en Zijn gemeente anderzijds. Paulus beschouwt het huwelijk als een symbool, een type van de bovennatuurlijke liefdesgemeenschap tussen Christus en Zijn gemeente. We zouden het ook anders kunnen zeggen: het Bijbelse huwelijk beeldt iets uit van het heerlijke Evangelie. Zoals een man zijn vrouw liefheeft, voor haar zorgt en haar

beschermt, zo heeft Christus Zijn gemeente lief en heeft Hij Zich voor haar overgegeven tot in de dood. Een goed huwelijk is het beste evangelisatiemateriaal! Dan is het niet verwonderlijk dat het brandpunt van veel van de aanvallen van satan nu juist het huwelijk is. Hij weet het terdege: als hij onze huwelijken kapot kan maken, dan verduistert hij daarmee het zicht op het Evangelie, verduistert hij het zicht op Jezus Zelf voor onze kinderen en voor onze onkerkelijke buurman.

De hiervoor weergegeven aanvallen van satan zijn divers, maar ze hebben allemaal gemeenschappelijk dat hij erop uit is om het zuivere Evangelie weg te houden bij de mensen en de mensen weg te houden bij het Evangelie.

De uitbreiding van Gods Koninkrijk is in het geding

In het verlengde van voorgaande is ook de uitbreiding van Gods Koninkrijk in het geding. Om een gevecht te winnen, moet je de aanvoerlijnen afsnijden. Op die manier kijkt satan naar onze gezinnen. Hij realiseert zich veel beter dan dat wij dat vaak doen, dat God verbondsmatig werkt. Als God ons zoekt, dan zoekt Hij ons vaak op in ons gezin. Door de bedding van het verbond stroomt de volle rivier van Gods genade. Het gezin is een kerk in het klein. Juist daar, in de veilige omgeving van het gezin, wil de Heilige Geest jonge kinderen leren Wie de Heere Jezus wil zijn voor slechte mensen.

Beseffen wij voldoende het belang van het gezin in het licht van de uitbreiding van Gods Koninkrijk? Maken we tijd vrij voor huisgodsdienst? Satan realiseert zich in elk geval terdege dat God verbonds- en gezinsmatig werkt en juist daarom richt hij zijn pijlen op onze gezinnen. Juist daarom doet hij er alles aan om de onderlinge verhoudingen te verstoren en de liefde te laten verkillen, doet hij er alles

aan om de rust en vrede binnen gezinnen te verstoren. De uitbreiding van Gods Koninkrijk is in het geding.

Kortom: vanuit satan gezien heeft de geestelijke strijd tot doel God van Zijn eer te beroven, het heerlijke Evangelie te verduisteren en de uitbreiding van Gods Koninkrijk tegen te staan. De geestelijke strijd kent daarmee de allerhoogste inzet!

De frontlinies van nu

Een doorlopende strijd met verschuivende fronten

De geestelijke strijd tegen satan en zijn duistere machten is niet iets van onze tijd alleen. Ook in Paulus' tijd was die strijd er. Alle gelovigen door de eeuwen heen hebben die strijd gevoerd. En die strijd zal er ook in de toekomst altijd zijn. Die strijd zal steeds heftiger worden en uitlopen op de komst van de antichrist. Die strijd zal zelfs zo zwaar worden dat Gods Woord er het volgende over zegt: 'Want alsdan zal grote verdrukking wezen, hoedanige niet is geweest van het begin der wereld tot nu toe, en ook niet zijn zal. En zo die dagen niet verkort werden, geen vlees zou behouden worden; maar om der uitverkorenen wil zullen die dagen verkort worden' (Matth. 24:21-22).

De geestelijke strijd tegen satan en zijn duistere machten is er altijd geweest en zal er altijd blijven totdat de Heere Jezus wederkomt. Tegelijkertijd kent deze geestelijke strijd vele verschijningsvormen. Satan past zijn aanvalstechnieken voortdurend aan. Hij maakt soepel gebruik van nieuwe uitvindingen en technologieën. Hij kiest er vaak voor om op zichzelf goede zaken zo te misvormen dat zij tot schadelijke wapens worden. Hij is er een meester in om zijn aanvalsplannen aan te passen aan de heersende cultuur

en tijdgeest. Hij kiest zijn fronten zorgvuldig uit en voert niet zelden de strijd op meerdere fronten tegelijk. Hoewel de geestelijke strijd een doorlopende strijd is, moeten we goed beseffen dat de fronten wel steeds verschuiven. Dat maakt dat de Kerk van Christus niet alleen alert en strijdbaar moet zijn, maar ook de listen van satan moet doorzien. We hebben de leiding van de Heilige Geest nodig om te zien waar de huidige fronten liggen.

In dit boek staan we met elkaar stil bij enkele van de hedendaagse fronten waar sprake is van een intense geestelijke strijd. We zijn daarmee zeker niet volledig. Dit boek heeft tot doel je aan te moedigen om waakzaam te zijn. Om met de hulp van de Heilige Geest de listen van satan te leren doorzien. Dit boek wil je aanmoedigen de geestelijke wapenrusting op te nemen om zo achter Koning Jezus aan de strijd te voeren, omdat onze Koning het zo waard is. Hierna geven we kort weer bij welke fronten we in de volgende hoofdstukken zullen stilstaan.

Front 1: De Bijbel en de ethiek

Er zijn in het leven belangrijke vragen rond goed en kwaad. Vaak weten we niet wat precies goed en wat precies kwaad is. Door erover na te denken komen we voor allerlei vragen te staan. Is het doden van een medemens geoorloofd? Mag een soldaat in een oorlogssituatie een tegenstander het leven benemen? De Bijbel reikt ons normen en waarden aan die gezag hebben. 'Gij zult niet doodslaan' is een beslissend uitgangspunt voor denken over goed en kwaad. Maar we lezen de Bijbel wel in het verband van het geheel. Stap voor stap moet worden gezocht wat in een concrete situatie, naar de regel van Gods Woord, goed en kwaad is. De Bijbel is daarbij beslissend. Niet het gevoel of het verstand, maar de Bijbel geeft de norm. Het is goed om daar aandacht aan te geven alvorens de andere fronten worden

behandeld. Hoofdstuk 2 gaat daarom nader in op vragen die betrekking hebben op de Bijbel en de ethiek.

Front 2: Geestelijke strijd rondom huwelijk en gezin

In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de geestelijke strijd zoals deze zich manifesteert rondom het huwelijk en het gezin. De vorst der duisternis weet dat, als hij het huwelijk en het gezin kan raken, hij de christelijke gemeente in het hart raakt. Een goed huwelijk vormt een weerspiegeling van de liefde tussen Christus en Zijn gemeente. Het vormt ook dé basis voor de toekomstige generatie. Geestelijke strijd rondom het huwelijk wordt zichtbaar in spanningen binnen het huwelijk, echtscheiding, gezinnen waar 'koude oorlog' is, of waar de gezinsleden langs elkaar heen leven. Het is nodig om te werken aan een liefdevol huwelijk. Liefde is daarbij een werkwoord. Het investeren in een gezond gezinsleven is ten diepste een geheel geestelijke zaak. Het gezin is de hoeksteen van de samenleving. Het is ook dé plaats waar de Heere wil werken en Zijn Koninkrijk bouwt.

Front 3: Seksualiteit

Seksualiteit is een gave van God. De Bijbel spreekt heel eerlijk over deze gave, maar ook over gebrokenheid en zondigheid op het terrein van de seksualiteit. Geestelijke strijd wordt ook zichtbaar in het omgaan met seksualiteit, als Gods plan met Zijn gave wordt losgelaten. Denk daarbij aan seksueel contact buiten een duurzame relatie, denk aan pornografie en aan andere vormen van seksuele onreinheid. Het omgaan met seksualiteit is een belangrijke 'test' voor het leven als christen.

De laatste decennia is de acceptatie van homoseksualiteit in onze samenleving sterk toegenomen. De laatste jaren is er veel aandacht voor transgenderisme. Deze fronten onderstrepen de grote noodzaak van Bijbels onderwijs over Gods bedoeling met seksualiteit. (Jonge) christenen moe-

ten leren hoe ze rein kunnen leven, in gehoorzaamheid aan de Heere. Tegelijk moet de christelijke gemeente mensen helpen die worstelen met gebrokenheid en zondigheid op seksueel gebied. De geestelijke strijd op het gebied van seksualiteit wordt behandeld in hoofdstuk 4.

Front 4: Spiritualiteit

Je zou kunnen denken dat er in onze tijd van secularisatie steeds minder ruimte is voor godsdienst. Dat is niet helemaal waar. Een mens blijft immers een godsbesef houden! Maar al spreekt men soms positief over het christelijk geloof, dat is lang niet altijd het geloof zoals wij dat vanuit de Bijbel kennen. Dat heeft zijn invloed ook op hen die zich christen noemen. Het kan mooi klinken, gevoelvol, levens-echt – maar toch onwaar zijn.

Waar zit het hem dan in? Een belangrijk aspect is dit: Bijbels gezien moet het geloof ons bepalen, maar volgens de tijdgeest moeten wij het geloof bepalen. Geloven is dan niet de kern van je leven maar een aanvulling op je leven. Het gaat er niet om of het waar is, maar of het goed voelt. Dat klinkt soms zó logisch, dat je het haast niet in de gaten hebt. Daarom is het nodig om te kijken: hoe ziet die spiritualiteit er dan precies uit en wat zou juist wél goed zijn? In hoofdstuk 5 gaan we dieper op deze vragen in.

Front 5: De invloed van sociale media en kunstmatige intelligentie

In hoofdstuk 6 staan we stil bij de invloed van sociale media en kunstmatige intelligentie. Sociale media zijn een belangrijk wapen van satan. Ze grijpen diep in op ons persoonlijk leven, ons huwelijk en gezin, onze jongeren en onze gemeenschappen. Satan gebruikt deze media om ons denken over geld, bezit, huwelijk en seksualiteit te beïnvloeden. Sociale media zijn machtige instrumenten waarmee satan mensen in zijn greep krijgt en bij zijn Te-

genstander, de genadige God, vandaan houdt. Dat doet hij onder andere door onze tijd te kapen, ons te omringen met alomtegenwoordige prikkels, ons te hinderen bij het diepdenken en onze traditionele gemeenschappen (gezin, gezindte, kerk, school) uiteen te drijven. De duivel weet onderling wantrouwen te wekken, ontleding te bevorderen, ons los te maken van onze wortels in onze traditie en geschiedenis, ons godsbesef te verkleinen, ons geweten te verdoven en onze eigenwaarde te vergroten. Zo legt hij een 'Instagramfilter' over onze ziel dat zelfkennis hindert en zonde maskeert.

De jongste ontwikkelingen rond kunstmatige intelligentie versterken veel van deze invloeden. En evenals bij vorige dilemma's (de uitvinding van de pc, de komst van internet, de smartphone) geldt ook hier dat zegen en vloek dicht bij elkaar liggen. Dat maakt een radicale keuze – zoals het mijden van deze media – moeilijk of zelfs onmogelijk. En we weten het: de satan buit halfslachtigheid graag uit.

Front 6: Materialisme en genotscultuur

Hoofdstuk 7 gaat over materialisme en de cultuur van genieten. De Bijbel waarschuwt daar ernstig tegen. Maar bij refo's lijkt dat soms wel tegen dovemansoren gezegd te worden. We zijn in de greep van geld en goed. Dat we niet God en de Mammon kunnen dienen, belijden we natuurlijk wel, maar ondertussen gaan we gewoon door met het uitgeven van geld aan hetgeen niet verzadigen kan. Bovendien, heeft Jezus ook niet zoiets gezegd als dat we vrienden moeten maken met de onrechtvaardige Mammon? Wat zou dat eigenlijk betekenen? In dit hoofdstuk luisteren we naar het Bijbelse onderwijs over onze omgang met geld en goed. We zullen zien dat rond het aardse goed een geestelijke strijd wordt gevoerd. Een strijd waarvoor wij een geestelijke wapenrusting nodig hebben. Een strijd die we alleen biddend kunnen voeren. Vanuit het Onze

Vader maken we dit concreet voor de praktijk van elke dag.

Front 7: Individualisme

'Een iegelijk zie niet op het zijne, maar een iegelijk zie ook op hetgeen der anderen is', schrijft Paulus in Filippenzen 2:4. Hoe haaks staat dat op de geest van onze tijd! Hoofdstuk 8 gaat over individualisme, een modern verschijnsel dat zich voordoet in de verschillende strijdpunten die in de vorige hoofdstukken beschreven zijn. Individualisme betekent, kort gezegd, dat mensen steeds meer los van elkaar leven en op zichzelf gericht zijn. In het uiterste geval ontaardt dit in extreme zelfliefde. 'Jezelf kunnen zijn' wordt dan het hoogste goed. Dit is schadelijk voor de samenleving, de kerk en het eigen hart. Het is een kenmerk van de zonde dat deze de mens steeds meer 'in zichzelf gekromd' laat raken. Wat valt er tegen individualisering te doen? Van overheidsbeleid is hierin niet veel te verwachten; van maatschappelijke initiatieven om de gemeenschapszin te bevorderen al meer. Maar het belangrijkste is uiteindelijk de bekering: het eerst tot zichzelf inkeren, om van daaruit te gaan leren 'God lief te hebben boven alles en de naaste als onszelf'. Dat zorgt dat we weer openbloeien en tot echt betekenisvolle relaties kunnen komen.

Hebt goede moed

In hoofdstuk 9 brengen we de lijnen samen en beantwoorden we de vraag hoe wij staande kunnen blijven in de geestelijke strijd. Hierbij nemen we Efeze 6:10-18 als uitgangspunt. Paulus roept in dit gedeelte zijn medestrijders op om krachtig te worden in de Heere en in de sterkte van Zijn macht. Vertrouw niet op eigen kracht of vindingrijkheid, maar op de Koning der koningen. Hij reikt Zelf aan al Zijn volgelingen een geestelijke wapenrusting aan. In dit hoofdstuk overdenken we met elkaar de verschillende on-

derdelen van die geestelijke wapenrusting. Maar we staan ook stil bij de overwinning na de strijd. Want er komt zeker ook een einde aan de strijd. De hemelse Aanvoerder heeft het Zelf beloofd. Strijden we hier de goede strijd? Dan zal het eenmaal klinken: 'Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft dat Koninkrijk hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld' (Matth. 25:34).